„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи шаљу се администрацији, а рукописи Уредништву „БРАНИКА“ у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт год.: К 6 или 7½ дин.

Појединп бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација »Браника« налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 20. У Новом Саду, у уторак 25. јануара (7. фебруара) 1905. Година XXI.

После избора — поука радикалима.

I.

Избори за државни угарски сабор били су и прошли. Какав су резултат донели, и с гледишта опште државне политике, и с гледишта народности у опште, а српске по наособ, то нам је данас већ потпуно познато. И ако се данас само комбиновати може, какве ће последице тај резултат имати у будућности, бар с гледишта државне политике — не може се и не мора комбиновати, каква се поука пружа из резултата изборнога нама немађарским народностима, у првоме пак реду нама Србима.

С нашега гледишта резултат изборни значи: потпун пораз радикалне странке, али тај пораз посматран са српске стране као чисто радикалан пораз, посматран с несрпскога гледишта, боље рећи посматран кроз несрпске очи значи: пораз српски, и ако то у ствари није, пошто радикална странка још није Српство.

Но ма како се овај пораз посматрао, он је факт, с којим се мора рачунати, и баш за то се и нехотице намеће питање: је-ли морало доћи дотле, да радикална странка претрпи пораз, па да се тај пораз у крајњим конзеквенцијама припише целоме српском народу, и онда, шта треба чинити, да се сличне појаве бар у будуће избегну.

По нашем мишљењу пораз радикалне странке има више узрока, но сви се ти узроци дају у главноме груписати у четир тачке, а то су: 1) општа неспрема, 2) програм, 3) кандидати и 4) неслога.

Позната је ствар, да се ваљда нигде на свету не улази тако неспремљено у борбу, као овде у нас у Угарској, када се распишу избори за државни сабор. Нити се ко брине, да се листе људски саставе, нити ко одржава везу с упливнијим људима у појединим местима, нити се негује заједница с другим немађарским народностима, с којима наш народ помешано живи. Тек када се распишу избори, онда се на врат — на нос набављају листе, које су други — без нашега суделовања — по своме ћефу саставили, онда се размишља, на кога ћемо се у коме месту обратити и почињу хватати везе с другим народностима, и то не преко њихових најупливнијих људи, који међу нама живе, него већином преко њихових центрума (И то не, него преко опскурних личности као што су то радикали чинили при последњим изборима. — Ур. „Бр.“), што у најбољем случају, када се тако ради, значи губитак у времену.

Тако неспремљена, тако неорганизована ушла је и радикална странка у ову изборну борбу, а ту неспрему није кадро ништа *накнадно* да исправи и допуни, па ни најодушевљенији дочеци радикалних кандидата од стране бирача.

И та је неспрема тако далеко ишла, да су радикалну странку дочекали избори тако рећи и без програма и без људи, згодних за кандидате. У последњем часу донео се програм, али какав, о томе нећемо за сада опширније да говоримо. Ми потписујемо све, што је о најновијем радикалскоме програму рекла будимпештанска академска омладина у својој познатој изјави, и потписујући то, држимо, да нам се неће замерити, ако уствардимо, да тај и таки програм, због своје непотпуности и некоректности, не само да није могао никога за себе придобити, него да није могао задовољити — о одушевљењу и да не говоримо — ни саме присталице радикалне странке.

И сад је само требала свему томе да дође незгода с кандидатима, па да изгледи да пораз буду потпуни. Пре свега радикална странка није имала квантитативно доста људи за кандидате, отуда је дошло, да је морала неколицину кандидата да кандидује на два, шта више и на три места. И при свем томе, док је нашла једнога кандидата и за комлошки срез, учинила је неопростиву погрешку и огрешила се о свој програм, што није поставила кандидате на пр. у Вршцу, где седе толики њени прваци, те је дала маха, да баш *њене присталице у Вршцу ломе копље за једнога дисидента, и да му победу извојују.*

Али далеко је већа незгода била с квалитетом радикалних кандидата. Ми ћемо им радо признати добру вољу, некима од радикалских кандидата и друге политичке особине и врлине, али нам се — држимо бар, — неће замерити, ако уствардимо, да су радикалном неуспеху, бар на неким местима знатно допринеле и личности кандидата. Јер бадава је то, Граничар, који је бирао једнога дра Полита-Десанчића неће се и не може после њега тако лако одушевити за кога другога кандидата, најмање пак за кандидата онаког калибра, као што беше радикални кандидат у уздинскоме срезу. И колико су незгодни били често радикални кандидати, видело се најбоље у турско-кањишкоме срезу, где су и сами либерални бирачи прихватили у принципу кандидатуру радикала, и само тражили, да им се постави друга, погоднија личност од оне, коју је радикална странка званично била поставила за тај срез.

Али ни неспрема ни неорганизација, ни непопуларност програма и кандидата није, по нашем мишљењу, толико проузроковала пораз, или још боље рећи: није толико спремила сигуран пад радикалној странци, као ексклузивност радикала, који су као странка, као партизани ушли у борбу, без народноснога обележја, и одбацујући и помисао на какав ма и најмањи споразум с другим српским странкама, које међу тим стоје на пољу народносне политике на истом оном начелном становишту, на коме стоји и радикална странка.

И док је радикална странка, још увек опијена од успеха мајскога сабора, прецењивала своју снагу, и у својој страначкој мржњи и ексклузивности, одбијала заједницу с другим Србима у интересу народне ствари — дотле је у своме програму прокламовала могућност слоге с *мађарским* опозиционим странкама. Истина, радикалски је орган накнадно хтео да оправда тај корак, па је питао: Зашто да не тражимо слоге с мађарском опозицијом? Је-ли нам мађарска опозиција одузела Текелијин фонд? Је-ли нам она спремила Берзевицијев зак. предлог о школама? и т. д. Само што је радикални орган при томе у својој наивности заборавио, да нам мађарска опозиција није одузела Текелијин фонд нити нанела друге повреде за то можда, што нас воли или што респектује наша природна или законита права, већ просто за то, што није била на влади, те није имала моћи, да нам учини, што су нам разне владе учиниле. И срећом је тако било, јер да је од мађарске опозиције зависило, и да је она на влади била, не бисмо ми данас по свој прилици *ништа* имали.

Али је радикална странка и с тим политичким експериментом пропала. Ни једна фракција мађарске опозиције није хтела с њоме никакав пакт, ни споразум. Одбивши Србе нерадикале, а сама одбијена од мађарских опозиционих странака ушла је она у борбу, која се према томе и завршила.

Радикална странка претрпела је потпун пораз. Једини успех постигао је др. Љубомир Павловић у Турском Бечеју и српско-словачки кандидат Милан Хоца у Кулпину, док је др. Славко Милетић постигао у Панчеву бар сјајан морални успех. Али не заборавимо, да је др. Љубомир Павловић изабран *противу* воље радикалне странке, имајући шта више да се бори и противу њене агитације, а да је Милан Хоца био заједнички српски (либерално-радикални) кандидат и најзад, да др. Славко Милетић долази у ужи избор с бароном Данијелом само за то, што су му панчевачки либерали у интересу српске ствари дали *неколико стотина гласова*, и једино тиме припомогли, да барону Даниелу недостане осам гласова до апсолутне већине.

Не мора човек бити Диоген, па да из овога факта извуче конзеквенције, које му се, управо, саме намећу: Тамо где су радикали као партизани сами за себе ступили, дочекали су пораз. Једини и позитивни и морални успеси били су тамо, где није било страначке радикалске ексклузивности, него слоге под српском, народносном заставом.

То су факта, која се данас не дају оборити. Какву нам поуку пак та факта дају, и шта нам према томе ваља у будуће чинити, о томе ћемо, ако Бог да, проговорити у другом чланку.

Др. Бранислав Станојевић.

Руско-јапански рат.

Куропаткинови извештаји.

У телеграму, који је *Куропашкин* послао цару, каже се: Прошле ноћи Јапанци су напали Сахетун на левој обали реке Хуна према Шантану. Јапанци су заузели село, али су ипак одбијени с великим губитцима. Наши губици прелазе преко 100 војника. Смржњавања су, и поред јаке хладноће, ретки случајеви. До данас је у Мукден послато 130 заробљених Јапанаца и два официра који нису рањени.

У другом једном Куропаткиновом извештају вели се: Према вестима које су стигле Јапанци су се после јаке канонаде са наших предњих позиција на позицију Шванташан повукли, па су после вратили се и заузели то село. Руски су губици незнатни. На осталим позицијама ноћ је протекла на миру.

Пуковник Гетке о ратном положају.

Као што се могло и очекивати овај официр, који је дуго времена био новинарски дописник из Манџурије и који сад анализира ратне догађаје у енглеском „Стан

дарду“, не придаје капитулацији Порт-Артура важност, коју Јапанци хоће да та капитулација има, и сматра — са свим правилно — да рат има бити решен на главном бојишту и главном битком. А за ту битку, умује Гетке, више шанса стоји на страни Руса, јер су они непрестано надмоћни, јер се руска војска налази у бољем стању но у почетку рата — нарочито због тога што руске власти правилно отправљају појачања — и јер ће Куропаткин, нема сумње, пређи у офанзиву, коју захтева престиж руске војске. У колико се унапред може предвидети, руска војска биће сваки месец појачана за 40.000 људи, а Јапанци, у том погледу, не могу ићи упоредо с Русима. „У сваком случају“, вели Гетке, „садашња јапанска ликовања прерана су.“

Мода — наше српско зло и пропаст.

Старо зло у нашем народу је луда трка за модом и претеран раскош. Наш простији свет пао је у болесно мајмунисање варошке моде, и данас вас мора душа заболети, кад недељем и свецем по селима, уместо скромно *српски* обучених девојака видите „по последњој моди“ у свилу обучене набељене и нарумењене лорфе. У нашем јавним листовима више пута се устајало против те кобне наваде нашег народа, али ко данас у нашем сеоском житељству чита поуке, у којима се нашем сељаку износе његове мане и дају добри савети! Наш се́ља воли да чита, кад се патријарх назива лоповом, кад се грде „господа“, кад му се прича о „зимском капуту“, о „оном, што је у фуруни“ или о „путунцији с магарцем“, а мари он за поуке!

При свему томе српском хонетном новинарству је дужност, да одвраћа народ од трке за модом и од расипања. Честити загребачки „*Привредник*“ нарочито врши у том послу благодатну улогу. И у свом 1. броју од о. г. „Привредник“ под горњим насловом доноси чланак у ком је јарким бојама оцртано народу нашем, куд га води *мода*. Са важности тог чланка преносимо га овде у целости. Чланак каже:

»Познато нам је врло добро свима, како је мода страховито завладала нашим народом по свима српским крајевима и странама. Као куга окужила нам је народ и онако јадан и сиротан, те убија, мори, десеткује српска огњишта, раскућује, расељује, раслабљује нас и онако раслабљене, збуњене, несрећене и још увек свуда доста немарне и нехатне. Тај ружни порок тера наш народ таком наглости у пропаст, да сушта и гола та истина мора озбиљно да забрине сваког правог пријатеља народног.

Од пријатеља из свију наших крајева и страна и из свију наших друштвених редова — па и из ратарскога — стижу нам с дана у дан тужбе и јадиковке, те поразни докази о том, како нам народ заиста упропасти и уби имовно и морално **мода**, то јест: *трошење на дукате, свилу, кадифу, сунцобране, шешире, лепезе, мидере, штиглешине, помаду, белило, руменило, кикење, кинђурење, каа и неразумно, лакоумно и лудо трошење на сватове, теревенке, гошћанице, даће, провађање по биртијама, иркос-процесе, алдумаше, бацање новца на разне лудорије и бесмислице од сваке руке*, једном речи, бацање новца на оно, што нам народ убија имовно те просјачком штапу одводи; што га убија морално те често и највећим злочинима привађа, што му телесну и душевну снагу уништује, а од чега ама баш никакве користи није, сем да се казати може, да у лудости и лакоумљу ни за ким нисмо заостали.

И ово дана нам се сити изјадаше на моду неколики пријатељи.

Мода је — каже један — убиство, јер се истој задоста учинити мора, па ма и последње јутро и теглећи во из плуга ради ње отишао. Дуката на врату и свилених хаљина мора бити, па ма се новац унапред на храну узети морао, или јутро земље продало, или задужило. Сватови и теревенке морају се увелико држати и што више и дуже трају, то се у селу о томе више говори и приповеда и већа је дика за онога, у чијој су кући ти сватови и те теревенке.

Други нам опет пише: Мода нас уби! Свецем и недељом када се обуку девојке, не можеш разликовати: која иде на надницу, а која је газдачка. Храни се да горе бити не може, али нову хаљину за сваки већи светац мора добити, па ма отац још ове јесени узео на храну!

Трећи пише: Мода и дукати, куд се окренеш. Сватови по недељу дана — и то нас упропасти!

Пред таким, заиста јадним стањем нашим, не можемо а да не запитамо: Зар смо ми Срби — који смо толико зла сретно преко главе претурили — хватајући се у коштац са највећима нам душманима — заиста данас немоћни, да се опремо једном пороку, који се здравим разумом истребљује, а који нам већ толико српско огњиште затре и угаси, а затреће и угасиће још много и много, ако се већ једаред и ми не опаметимо? Ако већ лудо, лакоумно и неразумно до данас своју српску земљу продавасмо, испуштасмо и давасмо је туђину и странцу, те на дукате, свилу, кадифу и тако даље — зар није и тога већ једаред доста? Зар да баш заиста све — и последњи новчић — растечемо као онај блудни син у Светом Писму? Зар да заиста без силе — само са наше луде главе — најпосле уништимо сами себе?

Задругари, Срби ратари сви и свуда, тргните се и одбаците тај гадни порок од себе! Уништите га, згазите га, да му нико никад међу нама више не узможе разазнати ни трага ни гласа!

Српски свештеници, учитељи и сви остали прави пријатељи народни, упућујте народ да се оставља те проклете моде, а да гледа свога правог посла. Упућујте га, да улаже свој новац у оно, од чега ће користи имати, или нека га даје на штедњу у српске задруге, штедионице и банке — али нека никад ни једног свог новчића не даје на оно, што му је на пропаст и затор.»

Златне су ове речи, и родољубива је дужност интелигенције по селима, да народ у том правцу поучава и руководи.

НОВИ САД, 24. јануара 1905.

— **И опет једна крупна радикалска неистина.** Позната је она изрека у Његушевом „Горском Вијенцу:“ да нико тако *крупно не лаже* као Турчин. Но наши радикали достигли су у томе рекорд. Једна неистина више или мање, њих не женира! Они у овдашњем радикалском листу безазорно пишу, да смо ми за бечкеречки односно *Милетићгв* програм казали: да је „престарио и постао опсолетен.“ То је опет јодна крупна неистина. На против, ми смо се борили и бранили бечкеречки програм, а радикали, негдашње социјалисте, најужасније су нападали тај програм и Милетића, и то је био повод, да је Милетић на великој новосадској конференцији године 1881. данашњег радикалског вођу истерао из сале. Радикали не знају да је главна мисао бечкеречког програма опширније и разгранатије ушла у *народносни програм* од год. 1895., који је наша странка редиговала. Радикали не знају ни то, да народносни конгрес у Будимпешти није био год. 1885. већ год. 1895. Од то доба су радикали једно туце програма нарађали јер њима је народносни програм од год. 1895. прави „Schmarn» према њиховом последњем „напредном“ програму, пошто у радикалском програму има и то: да се укине смртна казна и да се *укине стајаћа војска*, јер је то најпреча потреба за Српство и Словенство! Штета што цар Никола II. не зна за тај радикалски програм, јер да га је усвојио, утишао би најновије немире у Русији и без војске!

Али то је оно, да радикалски програми спадају у *опсенарство* с којим хоће да опсену простоту, а иначе радикали ту простоту, тај радикалски народ зову: *марвом*.

— **Желили би и то знати!** Радикали се хвале, да су приликом последњих избора имали додира и дошли до споразума са Румунима и Словацима. То је лепо и похвално. Само би желили знати: да-ли су прваци у Румуна и Словака могли конферисати са Јашом и Илијћем? Да-ли је са Јашом и са Илијћем конферисао: Александар *Мочоњи*, Ђорђе *Паш* де Базешће, па Павле *Мудроњ*, *Дула* и други прваци? Бојимо се, да то нису били Румуни и Словаци од прилике као онај мађарски адвокат из Ковина. Хајд'те радикали на среду па реците: ко је од Румуна и Словака конферисао са Јашом и са Илијћем?

Политички преглед.

— **Нов бан у Троједници?** Из Загреба јављају телеграфски градачкој „Тагеспост“ да ће бан гроф *Пејачевић* због нарушеног здравља одступити са банске столице, а да ће на његово место бити постављен за бана бивши беловарско-крижевачки велики жупан Милутин пл. *Кукуљевић*. Одступање грофа Пејачевића доводи се у везу са његовим путовањем у Будимпешту и Беч, а постављање Кукуљевића за бана држи се с тога, што је ових дана добио титулу тајног саветника.

— **Разна чуда по Босни и Херцеговини**. Окупаторска влада Босне и Херцевине, а уз њу и њени поузданици систематски гоне све, што је у Босни и Херцеговини српско и чиме се оно служи. Сарајевска „Српска Ријеч“ доноси од једног сељака из Коњице ову белешку:

„Овдашњи котарски уред разашиље све позиве, одлуке и друге ствари латиницом писане и Србима сељацима. Сељак неупућен а уз то притијешњен сиротињом не смије позива повратити нити затраживати ћирилицом написана, већ мора тако трпити. Овај начин разашиљање позива и одлука латиницом писанијех присиљава Србе сељаке да учи латиницом читати и писати, ако хоће да зна, кад треба да иде гдје га позивница зове. Има и таких случајева, да сељак научи било у школи, било приватно, ћирилицом читати и писати, па послије почне ради позива учити латиницом. Пошто научи латиницом и заборави ћирилицу, јер нема гђе да види писано ћирилицом. Тако многи од тих, кад га тко запита, да ли зна ћирилицом читати или писати, одговори: „незнам. Што ће ми, кад се нигдје не пише у позивници српски, већ латински.“ Ако се и даље тако узгони ћирилица ће код Срба сељака угинути.“

Но власти окупаторске владе још и даље иду. Оне као да презиру и омаловажавају и српску цркву и њене светитеље. Котарски суд у Коњицу позвао је преко петнајест Срба и Српкиња православне вере на расправу баш на дан св. Саве, када се побожан свет у своју цркву на молитву скупља. И као уз пркос демонстративно позива суд баш тога по цело Српство свечаног дана тај јадан народ и то позивницама латиницом писаним!

Власти окупаторске владе, ни мање ни више, иду баш за тим, да међу оним мирним и безазленим српским народом изазове таково огорчење, које може врло лако опасне последице изазвати. Има-ли искрице правде за српски народ у Босни и Херцеговини?

— **Трговински уговори у немачком рајхстагу.** 19. о. м. су у немачком рајхсхтагу поднесени свих седам трговинских уговора, које је Немачка закључила са *Италијом*, *Белгијом*, *Србијом*, *Румунијом*, *Швајцарском*, *Русијом и Аустро-Угарском*. Но како берлински лист „Vorwärts“ јавља, социјалистички посланици у немачком рајхстагу гласаће сви против тих нових трговинских уговора. Међутим је, као што из Берлина 20. о. м. накнадно јављају, Савезно Веће једногласно усвојило свих нових седам трговинских уговора, које је Немачка закључила.

— **Мисија аустријских официра у новопазарском санџаку**. Београдски „Трговински Гласник“ доноси ово: Од неколико дана баве се у Београду два честита Србина из новопазарског санџака, и они причају чуда о понашању официра из аустријског гарнизона у новопазарском санџаку. Од како је пао Порт-Артур они редовно залазе по селима и причају народу да је Русија пропала! да она више није кадра ни себе одбранити, а камо ли њих; да ће она сад изгубити сваки утицај на Балкану, с тога да је њима најбоље да се држе Аустрије, која ће им дати школе, путеве па чак и новце ако им устреба. Али они треба да се дижу на оружје и да овог пролећа дигну устанак, а Аустрија ће им бити у помоћи. А то не раде два три официра,

него сви сваким даном, сваком приликом а нарочито празником, кад се народ окупи било око цркве било у крчми. Они се ни најмање не жѐнирају сести са сељацима и плаћати им вино, само да им то причају.

— **Турска.** Врло живо и преко рока извршује се рекрутација у солунском вилајету. 19. о. м. прошла су кроз Солун два воза муниције, послате из Цариграда у Битољ. Пред сваким возом ишла је једна машина-извидница. Поговара се, да ће кроз Солун проћи још неколико возова муниције пушчане и топовске. Овој журби и спреми приписује се карактер извесних ратних смерова Турске.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 24. јануара 1905.

— **Српски Учитељски Конвикт у Новом Саду** примио је у јануару т. г. ове чланарине и прилоге: *Душан Стојшић*, учитељ у Сенти, у име чланарине 20 К. *Јован Вујић*, апотекар у Новом Саду члан, потпомагач, у име чланарине 20 К. *Милан Милеусник*, из Хрв, Костајнице у име чланарине 12 К. 50 потура. *Коста Ђонин*, учитељ у Вршцу у име чланарине 20 К. *Стеван Петровић*, трговац у Руми, члан потпомагач, у име чланарине 33 К. *Сава Лудајић*, учитељ у Молу, послао је прилог *Душана Јосимовића*, пароха тамошњег, од приноса за мироносање у целој 1904. години 32 К. 01 потура. *Душан Ламбрин*, учитељ из Иланџе, члан оснивач, у име последње рате 46 К. *Жарко Шикопарија*, учитељ у Дероњи, послао је прилог *Софронија Јаконића*, пароха тамошњег, од приноса за мироносање у другој половини 1904. године 13 К. 24 потуре *Вера Радосављевићева*, учитељица у Мраморку у име прилога 36 К. *Петар Кулић* из Митровице, члан потпомагач, у име чланарине 20 К. — На свима овим прилозима захваљује управа.

— **Краљ Петар бискупу Штросмајеру.** Краљ *Петар I.* је поводом 90-годишњице великога родољуба хрватског бискупа Штросмајера послао јубилару ову честитку:

„Придружујем се многобројним пријатељима и поштоваоцима Вашим и шаљем Вам на данашњи дан славља поред искрених честитака и топле жеље, да у крепком здрављу још дуго поживите на понос братског хрватског народа, чијем сте се напретку посветили.

Краљ Петар и бискуп Штросмајер први пут су се видели и познали 1857. године.

— **Сукоб на граници далматинско-црногорској.** Бечким и будимпештанским листовима јављају из Котора, да је на граници далматинско-црногорској дошло до сукоба између аустро-угарске финанцијалне страже и 60 црногорских кријумчара, који тргују са стоком. Аустро-угарским финанцима притекло је у помоћ војништво, услед чега су се кријумчари разбегли.

— **Дарежљивост Љ. Кремановића.** Велики родољуб је *Љуба Кремановић*, банкар у Београду. Његова дарежљива рука позната је широм целога Српства. Где год се која лепа српска установа у своме зачетку појави, била она да је ма у коме српском крају, Љуба Кремановић својом дарежљивошћу предњачи. Сада опет у београдским листовима читамо, да је Љуба Кремановић о св. Сави послао уредништву „Дубровника“ 250 круна, од којих је намењио 100 круна за споменик Антуну *Фабрису*, 100 круна „Српској Зори“ и 50 круна „Дубровнику“ и „Срђу“. Овај леп пример српског родољубља може служити за углед многим нашим имућним Србима, који се до данас не сетише наше браће и њихових листова, те српске страже на Приморју.

— **Грозно убиство** извршено је пре неколико дана у банатском Петровом Селу. Породица једног тамошњег сељана, старца, убила га је, па га затим исецкала на комаде, па те комаде од тела бацала је парче по парче у пећ да изгору, да тиме заметну траг свог грозног дела. Но жандармерији је ипак убрзо пошло за руком да убице пронађе и одма их предаде суду.

Новости са стране.

— **Нови руски посланик на Цетињу.** Бивши дугогодишњи драгоман руске амбасаде у Цариграду, а сада руски генерални конзул у Кајиру *Максимов* постављен је за руског министра резидента на Цетињу. А досадашњи руски министар резидент на Цетињу, *Шчеглов* премештен је са Цетиња по његовој молби.

— **25 пута се женио.** У Њујорку је ухапшен неки Немац Јован *Шмит*, који се, за врло кратко време, нарочито у западним крајевима Сједињених Држава, женио 25 пута. 12 жена му је убрзо помрло једна за другом, а све су биле с великим сотама код осигурачких друштава осигуране, те је Шмит као њихов исказани законити муж осигуране своте подигао.

— **Америчке жене у харемима.** Америка је постала земља чуда и изненађења. Сваким даном та земља, тај „нови свет“ труди се да ма сучим изненађивали свет само мушкиње, а сад су почеле и женскиње да следују њихову примеру. Американске су равноправне и потпуно еманциповане жене, и оне врло иду далеко, у томе правцу. Њихова еманципација, — то је такорећи — разврат. За то нека послужи и овај случај. Американке тргују. Путују оне на далеки исток, да постану жене богатих оријенталаца, по Турској, Персији, Мароку и Тунису. Број тих жена већ је доста велики. Једна од тих жена је садашња принцеза Насругах-Хан, некада мис Мери Дитсон из Бостона. Из своје нове домовине шаље она једноме енглеском листу допис, у којем ватреним речма описује срећу и блаженство које ужива у харему. Тај допис учинио је велики утисак — управо раздражио Американке.

Мис Дитсонова била је жена мисионара Перкинса, који је са својом младом женом отишао у Персију, и после неколико месеци умро. Млада жена његова остала је усамљена у туђем свету и била несретна док ју за неко време није утешио чиновник мисионарски. Али и он се убрзо разболи и умре. Била је млада и врло лепа врло занимљива жена.

Кад је једном пролазила кроз варош, опази је принц Назрулак-Хан, и јако му се допадне. После кратког времена мис Дитсонова постаде жена принчева. Мила и лепа убрзо је она освојила друштво персијске престонице. За њеним друштвом отимало се све и њена реч постаде најмеродавнија.

Она постаде прва жена у харему младога принца, који је имао безброј жена. Завиде јој све али морају да је трпе, да ћуте и слушају, јер њихов господар њу најволије. Налазећи се на врхунцу среће и блаженства свога, она написа писмо, да шиље својим другарицама у далеком свету, у својој старој постојбини, пробуди завист чезњу. То писмо дословце гласи: „Поуздано могу рећи својим другарицама, да нигде не могу наћи потпуније среће и задовољства, него у богатом харему оријенталца добро однегованог. У харему тече живот као слатки заносни сан у врту ружином. Сваки члан харема имају своју служавку, на који се никада не мора љутити. Робиња стоји и чека на миг твој и мотри на сваки покрет твој. А великодушност и предусретљивост персијског мужа према жени коју љуби, нема граница; нема дана да је не дарива богатим поклоном о чему америчка жена не може ни да мисли. У харему нема горких часова, нема беде и невоље. Муж је неизмерно добар и љубазан. Не остаје дуго ноћу ван куће, није пијаница, једном речи: то је узорит муж!“

НОВИЈЕ.

Солун, 23. јануара. Овамо, и преко обећања портина реформним силама, да неће више сазивати злогласне илаве, Солун је пун илава. Сада су у другом оделу, и не зову се илави (народна војска) него редифаскер-биринци табор. Свет се смрзао од страха, а нереди се очекују сваког часа.

Солун, 23. јануара. Ово дана дошло је цариградским возом 52 вагона илава, који су одмах сутра дан отишли возом за Битољ у 52 вагона, а уз то је отишло и на 50 вагона муниције. Војска се та не искрцава у Солуну, него у другим станицама. Војска је отишла на три воза са шест машина. Данас се очекује из Цариграда још 11.000 војника.

Солун, 23. јануара. Ономад је стигла у Солун једна лађа пуна муниције. Војска, која се очекује, остаће овде у гарнизону.

Цариград, 23. јануара. Опозиција у синоду предложила је цариградском патријарху за измирење овакве услове: митрополит из Драча да буде из синода уклоњен, а осталих седам чланова у синоду, да остану, па ма то било само и за једну седницу. Они чланови, који иступају из синода, да буду премештени у богатије резиденције. Патријарх је поднео те услове мешовитом савету на решавање. После подуже дебате сваки споразум са четири искључена члана одбијен је. Остала пак четири члана биће позвана на синодске седнице ако писмено све оно повуку, што су до сада ровећи против патријарха, говорили. Против искључења четири члана, који неће да се врате у своје епархије, предузеће се црквене кривично-правне мере. Решавање патријарписке кризе изгледа да напредује. Ирада, којом се регулисање кризе оставља патријарху, већ му је саопштена. Сада се живо ради и на измирењу патријарха са министром просвете.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Криза у Угарској.

Будимпешта, 24. јануара. Гроф Јулије Андраши имао је јуче договора са бароном Банфијем и Векерлом. Андрашиће, кад удружена опозиција одржи конференцију, опет ступити у свезу с вођама опозиције. Опозициони кругови мисле, да ће Андрашијева мисија тешко имати жељена успеха. У осталом Апоњи је изјавио у једној бирачкој скупштини у Штајнбруху, да он не попушта од темеља из г. 1848.

* * *

Покрет у Русији.

Лођ, 24. јануара. При укопу људи, убијених у последњим немирима, било је на гробљу сукоба с војском, при чему је двоје убијено, а 15 рањено.

Казан, 24. јануара. Овде страјкују радници.

* * *

Криза у Србији.

Београд, 24. јануара. (Од нашег извештача.) Вест о паду Пашићеве владе преухитрена је. Међутим сви су изгледи, да та влада неће бити дугог века.

* * *

Руско-јапански рат.

Петроград, 24. јануара. На Шахе бива опет окршаја. Јапанске предстраже бачене су натраг и оставиле су 13 мртвих.

Главни уредник „Заставе“ и чувени доктор Лорен.

Неком чудном, непојмљивом и необјашњивом непажњом одговорнога уредника „Заставе“ изашла је у томе листу недавно ова белешка:

„*Чувени доктор Лорен.* Ових дана умро је у Паризу знаменити лекар универзитетски професор Бартез. Недавно пре своје смрти, он је пропутовао западну Француску, неколико дана провео у вароши Бордо-у и одсео у најбољу гостионицу. Првог јутра рано пробуди га ларма на степеницама. Толико је могао разабрати, као да многобројан свет жури да што пре доспе до једне од многих соба те гостионице. Из радозналости, коме иду ови људи изиђе у ходник и виде, да многи људи и жене стоје пред једним вратима, на којима је писало: „Лекарска сала“. Идућег дана тако исто врвио је свет на лекарски преглед. Др. Бартез, распитивао је за име тако чувеног лекара, коме силан свет долази на лечење.

Овде је чувени др. Лорен, одговорили су доктору Бартезу.

Бартез још није чуо за ово славно име, те је због тога тим пре хтео да се упозна са овим тако чувеним лекаром, коме толики свет јури на лечење. Гостионичар прикаже др. Лорен-а, али у место срдачног поздрава, оба човека застадоше и чисто занемише од изненађења.

— Како то, дакле је твоје име Лорен? — запита професор Бартез, који у том славном „др. Лорену“ упознаде једног данашњега свога слугу, кога је отпустио из службе.

— Тако је, господине професоре, то је моје име...

— Па како си постао лекар? Како си свршио универзитет?

— У вашој кући, господине докторе. Често сам био присутан, кад сте прегледали болеснике, ваше лекарске књиге често сам читао. Многе ваше рецепте научио сам на памет, а као што видите, господине, то ми је све било од користи.

— Врло добро, и желим ти много среће! Али одкуда си стекао толику праксу. Ево ја сам овде већ толико дана и још нико није распитивао за мене.

— Извините, господине професоре, али се ја чудим, да ви поред вашег толикогодишњег искуства тако мало познајете људе. Видите, овде у вароши живи 200.000 људи. И шта мислите, колико њих имају здраву памет. Једва њих до три хиљаде. Ових 2—3 хиљаде људи вас знају и уважавају, а они 197 хиљада су моји. Ја својим муштеријама обећавам и звезде са неба, а ви само оно, што можете да учините.“ —

Е сад, ко је толико промућуран да погоди, каква је управо разлика између главнога уредника „Заставе“ и чувенога доктора Лорена, добиће дукат. А ко не буде кадар погодити, не желимо му да добије оно што ће због ове белешке добити „одговорни“ од главног уредника „Заставе.“

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Целокупне медицине

Др. Миладин Свињарев

лечник

настанио се у **Н. Саду** и прима болеснике пре подне од 9—11, после подне од 2—4.

Лебарска улица бр. 47.

59 1—10 **(у кући др. Лазе Станојевића).**

Припознатог штабског надлечника и физикуса
Др. ШМИТА

ЗЕЈТИН ЗА УШИ,

који одстрањује **глувило, зујање у ушима, течност из ушију и наглувост,** па и у застарелим случајевима. Добити се може за К 4.— једна флаша заједно са упутством употребе у лекарници

ГАВРЕ ПЛАВШИЋА

55 1—6 „код светог духа“ у Новоме Саду.

ОБЈАВА.

Захваљујући на потпори и поверењу, коју ми указаше Сентомашани за време, док сам био гостионичар у Сентомашу, јављам, да ћу од 15. фебруара о. г. преузети досадашњу

Профумину гостионицу

у Новом Саду у Петефијевој улици и молим поштовану публику, да ми и на овом месту поклони своје поверење.

У **Новом Саду,** 21. јануара (3. фебруара.) 1905.

ЈОСИФ МАУРИЋ,

54 1—2 гостионичар.

Бачка аграрна штедионица деоничарско друштво.

ОБЈАВА.

Потписана управа овим обзнањује, да је:

„Бачка Аграрна Штедионица деоничарско друштво“

отпочела свој рад.

Седиште штедионице је: **Сомбор.**

Оснивачи друштва су: Гроф Рудолф Котек, Лаза Дунђерски, Јаша Дунђерски, Јосиф Ајгл, Валентин Фернбах, Алберт Хајнц, Александар Халм, Жигмунд Коцкар, Павле Латиновић ст., Геза Латиновић, др. Карло Молнар, др. Канут Микошевић, Јосиф Пијуковић. Отон Пауковић, др. Ђорђе Радовановић, Јулије Семзе, Дезидер Тарцаји, барон Стеван Војнић, Симеон Војнић, даље Мађарска аграрна и рентна банка д. д. у Будимпешти и Привредна банка д. д. у Суботици.

Управа: Председник: Павле Латиновић од Боршода и Каћмара, вел. жупан Бач-бодрошке жупаније. Потпредседник: Арнолд Барта, главни управитељ Мађарске аграрне и рентне банке д. д. — Чланови управе: др. Јулије Бек од Мадараша, управитељ Мађарске хипотекарне банке. Самуел Фабри, управитељ Мађарске аграрне и рентне банке. Александар Галамбош, повереник бачког економског удружења. Алберт Хајнц, технички саветник, пословни управитељ друштва за Францов канал. Жигмунд Коцкар, кр. саветник, кр. јавни бележник. Геза Латиновић од Боршода и Каћмара, велепоседник. Мориц Лањи, главни управитељ (пословни управитељ) Привредне банке д. д. Др. Карло Молнар, правни саветник (зам. пословни управитељ). Михаило Пертић, председник Привредне банке. Др. Ђорђе Радовановић, саборски посланик. Др. Бела Шобер, управитељ (пословни управитељ) Мађарске аграрне и рентне банке д. д. Дезидер Тарцаји, надсолгабиров. Карло Вароши, повереник бачког економског удружења.

Из пословног круга њеног истичемо, да друштво:

1. **Новчане улоге** прима ради укамаћења на текући рачун на уложне књижице;
2. **Менице** есконтира;
3. **Зајмове на обвезнице** пружа економима, општинама и другим правним особама на хипотеку и другу сигурност;
4. **Амортизационе (ануитетне) хипотекарне зајмове** даје на време од 15 до 65 година. — Ради пружања тих зајмова стојимо у свези са Мађарском Хипотекарном Кредитном Банком и са Мађарском аграрном и рентном банком деоничарским друштвом у Будимпешти.

Просторије штедионице су:

На тргу Тројства, на спрату **Тарцајеве куће.**

ЗВАНИЧНИ ЧАСОВИ СУ: пре подне од **9** до **12**
по подне од **2** до **4.**

56 1—1 **УПРАВА.**

ПОЗИВ.

Овим се позивају п. н. честичари на

II. редовну главну скупштину
Српске Честичарске Кредитне Задруге
У СТ. КЕРУ

која ће се одржати 10. (23.) фебруара после подне у 1 сат у српској црквеној општини.

Дневни ред:

1. Избор три члана за оверовљење присутних честичара.
2. Извештај управе и надзорног одбора о раду у прошлој години.
3. Предлог управе о подели чистог добитка.
4. Давање разрешнице управном и надзорном одбору.
5. Избор четир члана управног одбора.
6. Избор пет чланова надзорног одбора.
7. Избор три члана за оверовљење скупштинског записника.
8. Решавање за отварање II. кола.
9. Евентуални предлози.

У **Ст. Керу,** 20. јануара (2. фебруара) 1905.

УПРАВА.

Рачун изравнања.

АКТИВА	Круна	п.	Круна	п.	ПАСИВА	Круна	п.	Круна	п.
Благајница			8445	75	Рачун чест. уплате I. кола	18336	—		
Рачун меница:					» збрисаних честица	18	—	18354	—
» стање 31. XII. .	88341	—			» штедион. улога .			77277	24
» у рееконту . .	42720	—	131061	—	» рееконта . . .			42720	—
» намештаја . . .	440	—			» делимка . . .			550	08
» отписа	40	—	400	—	» резервни фонд .			50	—
» основни трошак .	380	42			» веровници у тек. рач.			229	40
» књиге и писаћи прибор	414	58			» транзито рачун .			560	—
	795	—			» чиста добит . .			1442	03
» отпис	159	—	636	—					
» дужници у тек. рачуну			640	—					
			141182	75				141182	75

Рачун губитка и добитка.

РАСХОД	Круна	п.	Круна	п.	ПРИХОД	Круна	п.	Круна	п.
Рачун плате			1452	50	Разна доходарина . .			29	34
» огрева, ситни и путни трошкови, тисканице, поштарина			394	93	Рачун од есконт. меница			10414	58
Рачун станарине . . .			80	—	» преноса од добитка из 1903. године . .			141	41
» камата по улогу:									
» исплаћених камата	448	24							
» капитализ. »	1845	74	2293	98					
» кам. по рееконту			3425	34					
» државни порез .			432	12					
» општински порез .			76	03					
» отпис намештаја .	40	—							
» отпис од инвентара	159	—	199	—					
» доход. на штед. улоге			229	40					
» транзиторне камате			560	—					
Чист добит			1442	03					
			10585	33				10585	33

У **Ст. Керу,** 31. децембра 1904.

За књиговодство:

Шандор Ботић с. р. **Јеврем Кобиларов** с. р. **Пера Марковић** с. р.
председник.

ЧЛАНОВИ УПРАВЕ:

Тоша Ракић с. р. **Душан Кобиларов** с. р. **Пера Куницки** с. р. **Драгутин Чолаковић** с. р.
Тоша Рељин с. р. **Влад. Андрић** с. р. **Милан Андрић** с. р.
Прока Ракић с. р. **Стеван Богић** с. р. **Славуј Вујин** с. р.

У **Ст. Керу,** 20. јануара (2. фебруара) 1905.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Душан Ботић с. р. **Лазар Рељин** с. р. **Милош Бујандрић** с. р.
председник.

58 1—1

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“. **Штампарија деоничарског друштва „Браника.“**